

Vergezichten op een actieve maatschappij

De commissie Sociale Vernieuwing uit Rotterdam heeft een rapport op tafel gelegd waar het opbouwwerk aldaar mee aan de slag kan. De komende maand zullen de analyses en aanbevelingen uit het rapport tegen het licht gehouden worden om consequenties voor het beleid van het RIO te trekken. Anne van Veenen geeft hieronder een eerste reactie.

Uitgangspunt van het rapport is dat sociale vernieuwing geen correctie vormt op ongewenste bijwerkingen van economische expansie. Het dient integraal onderdeel te zijn van de programma's van Het Nieuwe Rotterdam.

Doelen dienen te zijn:

- achterstanden en ongelijkheden tegengaan
- nieuwe sociale verbanden en voorwaarden scheppen voor alle inwoners van de stad om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Daarbij moet worden gewerkt naar "een basis van maatschappelijke overeenstemming over een eerlijke verdeling van de altijd schaarse goederen en diensten, en over aanvaardbare verschillen in de kwaliteit van het bestaan".

Sociale vernieuwing bestrijkt dus een breder terrein dan "zorg en welzijn". Het is geen eenmalige actie, maar een proces. De commissie plaatst het in de lijn van maatschappelijke ontwikkeling en de vorming van de verzorgingsstaat, waarin sinds de economische crisis van 1980-1982 stagnatie is ontstaan. Het Nieuwe Rotterdam vormt een poging om op deze nieuwe situatie een antwoord te geven.

De commissie heeft fundamentele tegenstellingen aangetroffen tussen de economische en de sociale ontwikkeling in de stad. Ze geeft aan dat ook zij tot de slotsom komt dat er

geen andere strategie voorhanden is om de economische stagnatie en het teruglopen van de werkgelegenheid tegen te gaan, dan het aangaan van de concurrentieslag met andere steden in het aantrekken van bedrijven, het scheppen van de nodige culturele ambiance en het creëren van een aantrekkelijk woonklimaat voor groepen uit de middenklasse. Ze voegt er aan toe dat deze doelstellingen niet gehaald zullen worden, als niet ook met kracht de sociale problemen worden aangepakt en de mogelijkheden tot participatie van alle Rotterdammers worden vergroot.

Campagne

Sleutel voor sociale vernieuwing ligt in het vergroten van "de vitaliteit van relaties tussen individuen, groepen en organisaties". Daarvoor is een herschikking nodig van verantwoordelijkheden van overheid, maatschappelijke organisaties en instellingen, bedrijven en burgers. De overheid garandeert elementaire bestaansvoorwaarden. De burger heeft een eigen verantwoordelijkheid voor zijn welbevinden en het oplossen van problemen, zelfstandig of samen met anderen. De overheid legt een grotere verantwoordelijkheid bij het "maatschappelijk middenveld", en vervult een rol als makelaar tussen bv. maatschappelijke organisaties en bedrijven die aangesproken worden op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Om het proces richting en samenhang te geven kiest de commissie voor een soort campagne-methode, met bijbehorende leuzen. Rotterdam wordt een "sociaal laboratorium" met als speerpunten:

- Een "maatschappelijk banenplan" via het herinzetten van uitkeringsgelden waarmee 10.000 arbeidsplaatsen voor langdurig werklozen zouden kunnen worden geschapen.
- Een "nationale proeftuin voor nieuw migrantenbeleid", waarbij Rotterdam van het Rijk de ruimte

krijgt voor eigen beleid waarin de tweeslag wordt gemaakt tussen gerichte integratie (verplicht Nederlands leren, uitzicht op werk, quoterings) en beleving van de eigen cultuur (experimenten met 2-talig basisonderwijs, basis-educatie en sociaal cultureel werk in eigen cultuursfeer).

- De bewonersorganisaties in Zuid krijgen steun in de rug met het voorstel om van de Kop van Zuid een "leerproject" te maken. We wordt een sociaal contract afgesloten tussen bewoners/bedrijven, projectontwikkelaars en gemeente, met afspraken om een "overeen te komen percentage van de investeringen aan doeleinden van sociale vernieuwing te besteden".
- Een experiment om het doelhof van sociale regelingen beter begaanbaar te maken en een cliënt-gerichte werkwijze te bevorderen via de opzet van "sociale agentschappen" waarin GSD, GGD en huisvesting onder één dak worden gebracht. Samenwerking met ziekenfondsen, woningbouwcorporaties en GAB kan worden overwogen.
- Een experiment met een samenhangend pakket van zorg- en dienstverlening via een wijkgebonden "centrum voor zorg en welzijn". Dit experiment, in Feijenoord, moet gericht worden op "vragen en behoeften die primair door bewoners en hun organisaties worden geformuleerd m.b.t. de leefbaarheid, de veiligheid, de educatieve, sociaal culturele en welzijnsvoorzieningen".

Vraag en aanbod

De commissie is tot de bevinding gekomen dat beleid en voorzieningen op verschillende terreinen onvoldoende zijn afgestemd op ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling, de toegenomen individualisering, het wegvallen van traditionele verbanden. Het gaat

daarbij om het beleid en de voorzieningen voor ouderen, voor migranten en voor "uitvallers".

T.a.v. de stadsvernieuwing wordt gesignaleerd dat de voorspelbare consequenties uit demografische ontwikkeling – als vergrijzing, ontgroening, gezinsverdunding – niet over de volle breedte en tijdig zijn getrokken. De verlegging van zorg naar thuiszorg, van hulp naar zelfhulp, van afhankelijkheid naar zelfstandigheid heeft nog te sporadisch doorgewerkt op de huisvesting en het woonmilieu (wonen op maat). De verscheidenheid aan woonvormen en woning-experimenten moet derhalve sterker worden uitgebreid.

De project-organisatie, de flexibele organisatie, de participatie van betrokkenen uit de stadsvernieuwing vormen praktische ingangen voor sociale vernieuwing op het vlak van sociaal beheer en ruimtelijk vernieuwing, aldus de commissie.

Rode draad m.b.t. welzijnsvoorzieningen is dat het accent verschoven moet worden van hulp en opvang naar informatie en advies, activering en educatie. Trefwoorden zijn zelfhulp en zelforganisatie. Vrijwilligerswerk wordt uit de zorgsfeer gehaald en krijgt prioriteit, o.m. via een bud-

get van f 30.000 per wijk en het aanstellen van een buurtcoördinator die uitvoerende en organisatorische taken kan regelen om initiatieven van de grond te krijgen.

Communicatie

Het rapport plaatst de sociale ontwikkeling van Rotterdam met een forse klap op de agenda.

Het accent ligt daarbij niet op verdelingsproblemen. Hoofdpunt is het effectiever inspelen via gemeentelijk beleid, regelgeving en aanbod van instellingen op veranderingen in demografische ontwikkeling, individualisering, nieuwe leefstijlen en afhankelijkheden. Sociale Vernieuwing als een "effectiever beleid" in koppeling van vraag en aanbod.

De commissie zegt daarbij weinig over de wijze waarop het gemeentelijk apparaat is georganiseerd. Het rapport levert veel gegevens op van de stelling dat er een hergroepering nodig is binnen het apparaat van de inspanningen en kennis vanuit sectoren rond volkshuisvesting, beheer, welzijn, werkloosheidsbestrijding, minimeleerheid en gezondheid. Voor de vitalisering van de relaties tussen gemeentelijk apparaat, instellingen en maatschappelijke organisaties is op wijkniveau een veel gerichtere en meer gebundelde inbreng nodig

vanuit verschillende gemeentelijke diensten. Bij een experiment met nieuwe samenwerkingsvormen rond "extra voor zorg en welzijn" is dat voorwaarde voor een werkelijke meerwaarde. Budgetfinanciering, projectfinanciering en taakstelling "sociale vernieuwing" vormen een nogal boekhoudkundige vertaling van gebrek aan effectieve communicatie en wisselwerking.

Actieve maatschappij

Het rapport bevat witte vlekken.

Een analyse van verhoudingen tussen groepen, subculturen, leefstijlen op buurt- en wijkniveau, de maatschappelijke conflicten die dat meebrengt en de eisen die dat stelt aan organisatie en zelforganisatie ontbreekt. De "actieve maatschappij" die de commissie in de plaats stelt van de "zorgzame samenleving" zindert van initiatief en zelforganisatie en heeft weinig plaats voor tegenstellingen, conflicten en desoriëntatie.

Er is weinig aandacht voor problemen rond inkomen en rond huisvesting. Wat is het antwoord van Het Nieuwe Rotterdam op ontwikkelingen in de volkshuisvesting die er toe leiden dat een verbeterde of nieuw-

bouwwoning buiten het bereik komt van grote groepen Rotterdammers? Op de nieuwe vormen van segregatie die dat meebrengt?

Een andere brandende kwestie is het beleid t.a.v. de door de commissie gesignaleerde "ghettovorming". De term wordt gehanteerd zonder het probleem te analyseren. Dat geldt ook voor de aanbevelingen op het terrein van het migrantenbeleid.

In het pleidooi voor een grotere nadruk op eigen identiteit, baseducatie en sociale culturele activiteiten "in handen van migranten" ontbreekt een analyse en waardering van de positie van moskee-verenigingen.

Centrale vraag in het ontwikkelen van een beleid voor Het Nieuwe Rotterdam is wat van wie wordt gevraagd. De contouren van de nieuwe verantwoordelijkheden en verhoudingen die de commissie schetst zijn nog niet scherp. Kan de overheid volstaan met de rol van "makelaar" als het gaat om de relaties met bedrijven en beleggers? Een sociaal vestigingsstatuut de erfacht zijn instrumenten die onder druk van concurrentieverhoudingen overboord gaan. De commissie is er niet duidelijk over of de nieuwe rol van de overheid een gevolg is van overmacht, waarbij ze zich gedwongen neerlegt, of gezien moet worden als "sociale vernieuwing".

Kortom, het rapport is niet het laatste woord zoals ook de commissie in haar voorwoord schrijft. Maar het levert wel verplichte lectuur voor alle instellingen en organisaties die zich inzetten voor maatschappelijk profijt voor alle Rotterdammers van Het Nieuwe Rotterdam.

Anne van Veenen, *RIQ, Kortenaerstraat 1, 3012 VB Rotterdam.* ■

Trofee van Het Nieuwe Rotterdam

De Rotterdamse Bewonersorganisatie Feijenoord/Noordereiland (BOF) heeft eind oktober uit handen van het gemeentebestuur de eerste "Trofee van Het Nieuwe Rotterdam" in ontvangst mogen nemen. Blijkens het juryrapport krijgt BOF de trofee vanwege haar eigentijdse vorm van belangenbehartiging van bewoners en beïnvloeding van het gemeentelijk beleid: een moderne aanpak, gericht op samenwerking en consensus.

"Samenwerking" is het sleutelwoord, waarmee de Maasstad vorm wil geven aan sociaal-economische, stedelijke en sociale vernieuwing, uitmondend in "Het Nieuwe Rotterdam". De wijze waarop de Bewonersorganisatie Feijenoord/Noordereiland een verbreding heeft weten te geven aan het bewonersbelang, in termen van werkgelegenheidsbevordering, past in dit gemeentelijke streven.

Het juryrapport: "Na een start als actiegroep ontwikkelde de BOF in de jaren '70 en '80 een goede samenwerking met het bedrijfsleven dat mede onderwerp werd van het stadsvernieuwingproces in Feijenoord. De jaren '80 betekende een omslag in het denken en doen van de BOF. Spoor tunnel en Kop van Zuid dienden zich aan. De BOF wist op een constructieve wijze invloed uit te oefenen op de spoor tunnelplannen. Ten aanzien van het ingrijpende grootstedelijke herstructureringsproject De Kop van Zuid koos de BOF niet voor een ideologische stellingname en tegenwerking op grond van bewonersbelangen en "bouwen voor de buurt", maar voor een pragmatische instelling van positief-kritisch meedenken. Inmiddels is de

BOF uitgegroeid tot een belangrijke gespreks- en onderhandelingspartner.

De BOF vond een eigen en nieuwe rol voor de bewonersorganisatie in de planontwikkeling voor de Kop van Zuid, een project van veel grotere schaal dan de reguliere stadsvernieuwingprojecten. De BOF kiest als invalshoek voor haar betrokkenheid de uitstraling van het project.

Bij een dergelijk grootstedelijk herstructureringsproject, met een belangrijke impuls voor de economische vernieuwing van Rotterdam, moet volgens de BOF het omliggende gebied profijt hebben ten aanzien van werkgelegenheid, scholing en voorzieningen. Er moeten kansen aanwezig zijn voor de werkzoekenden op Zuid; inzet van geschoolde werklozen en leerlingbouwplaatsen tijdens de bouwfase, impulsen voor het midden- en kleinbedrijf en de horeca in het omliggende gebied en nieuwe werkgelegenheid in de kantoren aan het rivierfront."

De BOF ontwikkelde naar het oordeel van de jury een actuele vorm van belangenbehartiging, o.a. door middel van het organiseren van professionele werkconferenties, waarin gemeente, bouwers, beleggers participeerden.

Nogmaals het juryrapport: "De BOF heeft de gemeente in een interessante positie gebracht als makelaar tussen bewoners enerzijds en beleggers en projectontwikkelaars anderzijds. Op deze wijze wordt vanuit de basis gestimuleerd dat er constructieve dwarsverbanden gevonden worden tussen stedelijke vernieuwing en sociaal-economische vernieuwing." ■

Vorming van plaatselijk welzijnsbeleid

In 1989 heeft het Nederlands Instituut voor Maatschappelijke Opbouw z'n zevende trendonderzoek gehouden (een jaarlijks terugkerend onderzoek naar actuele zaken in opbouwwerk- en welzijnsland). Ditmaal zijn welzijnsambtenaren ondervraagd over feiten en meningen m.b.t. het plaatselijke welzijnsbeleid. Het is inmiddels traditie geworden dat MO de eerste resultaten van deze onderzoeken publiceert. Het volledige onderzoeksverslag verschijnt begin volgend jaar bij het NIMO en is daar ook te bestellen.

Het onderzoek van dit jaar is gehouden onder welzijnsambtenaren. Nu de met sociaal-cultureel werk gemoeide middelen rechtstreeks in het gemeentefonds vloeien, is het interessant om na te gaan hoe plaatselijk de vlag er bij hangt, want meer dan voorheen raken werkers afhankelijk van gemeentelijke besluitvorming.

Het is dan van belang inzicht te krijgen in feiten en meningen. Met feiten wordt in dit verband bedoeld op een overzicht van de actuele stand van zaken en meningen staan voor het complex van opvattingen dat bij gemeenten ten aanzien van de vorming van plaatselijk welzijnsbeleid richtinggevend is.

Het is uiteraard ondoenlijk om die feiten en meningen door middel van één kortlopend onderzoek boven tafel te krijgen. Vandaar dat enige begrenzingen zijn aangebracht in zowel het onderzoeksthema als in de onderzoeksaanpak:

1. Het onderzoek is gehouden onder gemeenten met meer dan 10.000 inwoners met uitzondering van de gro-

te steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht. De verwachting was dat het welzijnsbeleid van deze brede middenmoot van 363 gemeenten binnen één opzet te onderzoeken was. Problemen rond bijvoorbeeld kleine kernen en grootstedelijke problematiek laten zich niet makkelijk onder één noemer brengen.

2. Van die 363 gemeenten kreeg iemand van de afdeling welzijn de vragenlijst in handen. Het was dus een onderzoek onder welzijnsambtenaren met de beperking van één ambtenaar per gemeente. Er is voor de ambtelijke en niet voor de bestuurlijke of politieke kant van de vorming van welzijnsbeleid gekozen, omdat uit onderzoek van vorig jaar was gebleken dat de contacten van instellingen met de gemeente veelal via ambtenaren lopen.

3. De onderzoeksingang via ambtenaren lieten vragen toe over feitelijke zaken als het aantal opbouwwerkers binnen de gemeente, of er een welzijnsplan was, hoe kortingen waren opgevangen en zo meer. Het is een materie waar met name ambtenaren inzicht in hebben.

4. Omdat de ambtelijke voorbereiding van welzijnsbeleid niet onbelangrijk is, is het interessant de opvattingen van deze lieden te achterhalen. Gepoogd is die opvattingen op te sporen door hen een aantal uitspraken voor te leggen, waarin verschillende aspecten van de vorming van welzijnsbeleid tot uitdrukking komen.

5. Vanuit kosten oogpunt is gekozen voor een postenquête. Ondanks de problemen van nonrespons, die bij een dergelijke enquête te verwachten zijn, was de respons buitengewoon hoog: 283 van de 363 verstuurd vragenlijsten kwamen terug (ruim 78%). Dit gegeven zegt volgens mij vooral iets over de grote inhoudelijke interesse voor welzijnszaken bij gemeenten op dit moment.

Gesteld mag worden dat het onderzoek redelijk representatieve resultaten heeft opgeleverd. Representatief wel te verstaan voor de categorie gemeenten waarbinnen het onderzoek heeft plaatsgevonden. Zoals gezegd de brede middenmoot. De vergelijking met populatiegegevens als gemeentegrootte naar inwonertal en aantal gemeenten per provincie liet geen opvallende verschillen zien. Maar nu eerst de feiten.

De feiten

Omdat de omvang van de vragenlijst geen excuus mocht zijn om niet te reageren werd het aantal vragen beperkt gehouden. Ten aanzien van de feitelijke gegevens ging het om de volgende zaken: de welzijnsplanning, de bezuinigingen, de politieke kleur van de wethouder welzijnszaken, het aantal welzijnsambtenaren en de plaatselijke situatie met betrekking tot opbouwwerk.

Nu gemeenten inhoudelijk meer ruimte hebben om beleid te maken is nagegaan of er een welzijnsplan was vastgesteld, waarin de prioriteiten voor de komende jaren zijn vastgelegd. Bij tweederde van de gemeenten is dat het geval, bij éénderde niet. Interessant is dan om te weten, of bij die éénderde ofwel 95 gemeenten een plan in voorbereiding is. Bij 38 van die 95 gemeenten is dat inderdaad het geval. In 54 gemeenten, zijnde 19.1% van de 283 onderzochte gemeenten, is er echter ook geen plan in voorbereiding. Er zullen in die gemeenten ongetwijfeld prioriteiten worden gesteld, maar men vindt het kennelijk niet nodig om dat door middel van een welzijnsplan te expliciteren.

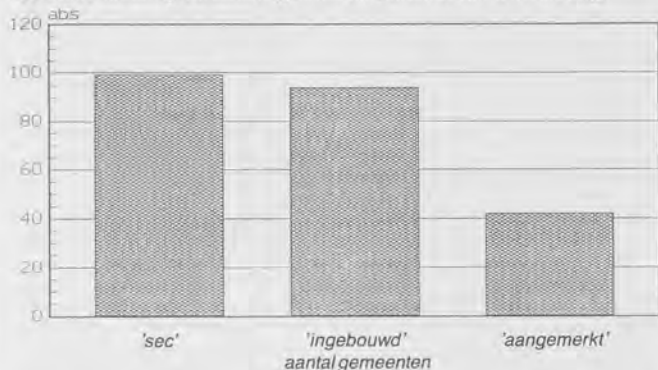
Dan de kortingen. In het trendonderzoek van vorig jaar werd via instellingen nagegaan, of gemeenten bereid waren gebleken om de kortingen op het sociaal-culturele

werk van eind 1986 op te vangen. Bij driekwart van de 83 onderzochte instellingen hadden gemeenten toen naar compensatie gezocht door met name de ruimte binnen de eigen begroting te benutten. Dat gegeven werd dit jaar meer dan bevestigd. Ruim 90% van de onderzochte gemeenten heeft de kortingen op enigerlei wijze proberen te compenseren. Ook nu weer bleek dat vooral de ruimte binnen de eigen begroting werd benut. Bij de 22 gemeenten die de kortingen niet hebben opgevangen is nagegaan, wat daarvan de reden was. Vier gemeenten konden niet anders, omdat het zogenaamde artikel 12 gemeenten zijn en dus 'onder curatele' van het ministerie van financiën staan. Bij de 18 resterende gemeenten zijn kortingen in meer of mindere mate gewoon doorberekend.

Meer beslissingsruimte inzake welzijnsaangelegenheden voor gemeenten doet vermoeden dat welzijnsdiscussies een meer politieke lading zullen krijgen. Vandaar dat gevraagd is naar de politieke kleur van de wethouder (of de burgemeester), die met welzijnszaken is belast. Het CDA voert de boventoon. Bij ruim 36% van de gemeenten is de welzijnsportefeuille in handen van een CDA'er, in bijna 33% van de gevallen betreft het een sociaal-democraat. Overigens dient hierbij te worden vermeld, dat in 34 gemeenten ofwel 12% welzijnszaken verdeeld zijn over twee en soms wel drie wethouders en dat bij 8% van de gemeenten welzijn in handen is van een wethouder van een plaatselijke lijst. Een nadere analyse van het onderzoeksmateriaal zal moeten uitwijzen of er meer te zeggen valt over deze niet onbelangrijke politieke dimensie. Daarvoor zij verwezen naar het onderzoeksverslag, dat begin volgend jaar verschijnt.

Vervolgens het aantal ambtenaren, dat expliciet met welzijnszaken is

In 135 (83,2%) van de onderzochte gemeenten (n=283) is enigerlei vorm van opbouwwerk aanwezig. De verdeling van de verschillende vormen is als volgt:

belast. Dit gegeven zegt iets over de mate waarin een gemeente 'zwaar tilt' aan de vorming van welzijnsbeleid. Verwacht mag worden dat dit ook in de personele bezetting tot uitdrukking komt. De cijfers geven vooralsnog slechts een globale indruk. In ruim 67% van de onderzochte gemeenten zijn 5 of minder ambtenaren met welzijn aan de slag. Bij een kleine 20% betreft het 6 tot en met 10 ambtenaren. Ik geef hier vooralsnog deze cijfers voor wat ze zijn. Ze zouden pas echt relif krijgen, wanneer ze met de ambtelijke inzet op andere beleidsterreinen vergeleken konden worden of met de omvang van de personele bezetting van het plaatselijk uitvoerend welzijnswerk. Uit de enquête komt in ieder geval het voor de hand liggende gegeven naar voren, dat hoe meer inwoners een gemeente telt des te meer ambtenaren er met welzijnszaken zijn belast.

Tot slot van deze feitelijkheden de 'opbouwwerksituatie'. Om daar zicht op te krijgen zijn drie soorten situaties onderscheiden:

- gemeenten waar opbouwwerkinstellingen zijn, dat wil zeggen instellingen waarvan de beroepskrachten voornamelijk op titel van opbouwwerk worden betaald (99 gemeenten = 35.2%);

- gemeenten waar opbouwwerkers deel uitmaken van een bredere welzijnsinstelling (94 gemeenten = 33.2%);
- gemeenten waar weliswaar geen formeel opbouwwerk is (dat wil zeggen op die titel via de salarisregeling sociaal-cultureel werk), maar waar ambtenaren wel instellingen of initiatieven als opbouwwerk aanmerken (42 gemeenten = 14.8%).

Een en ander combinerend betekent dit dat er strikt genomen in ruim 68% van de gemeenten van opbouwwerk sprake is en dat volgens een ruimere uitleg in ruim 83% van de gemeenten aan opbouwwerk wordt gedaan. Die ruimere uitleg vereist enige toelichting. Voorgelegd is de omschrijving van opbouwwerk als beroepsmatige steun aan bewonersgroepen en gevraagd is of er instellingen of initiatieven zijn die als zodanig aangemerkt konden worden. In 104 gemeenten was dat het geval en van die 104 was er in 42 gemeenten uitsluitend sprake van dit als beroepsmatige steun aan bewonersgroepen opgevatte opbouwwerk.

Wat betreft het aantal opbouwwerkers is gevraagd aan te geven hoeveel personen er op titel van opbouwwerk werken. Het ging dus om personen en niet om formatieplaatsen. In de 283 onderzochte gemeenten werden 643 opbouwwerkers aangetroffen. Om aan dit getal enig reliëf te geven; bij die 643 zouden de opbouwwerkers moeten worden opgeteld van de gemeenten die niet aan het onderzoek hebben meegedaan (80), en van de gemeenten die buiten het onderzoek zijn gehouden (351). Naar schatting komt men dan al gauw in de buurt van 1000 opbouwwerkers in Nederland. Daaronder zijn dan nog niet de beroepskrachten begrepen, die op andere titel dan van opbouwwerk werkzaam zijn en van wie het werk evenzeer als opbouwwerk aangemerkt kan worden.

De meningen

Nu gemeenten sterker dan voorheen inhoudelijk verantwoordelijk zijn gemaakt voor de vorming van welzijnsbeleid, wordt het ook belangrijker om aan de weet te komen welke meningen daarbij richtinggevend zijn. Besloten is om te proberen daar via het voorleggen van een aantal uitspraken enig inzicht in te verwerven. Ze werden ontleend aan wat de laatste jaren in vakbladen te lezen viel, aan wat op conferenties zoal beluisterd werd én aan indrukken die ik op basis van eerder trendonderzoek heb opgedaan. Het betroof in totaal 25 uitspraken, waarvan:

- er 3 expliciet over decentralisatie van welzijnsbeleid gingen
- er 4 over vrijwilligerswerk gingen
- er 4 over welzijnswerk als politieke prioriteit gingen
- er 3 gingen over het belang van bewonersinitiatieven
- er 2 de bezuinigingen betroffen
- er 1 over de effectiviteit van welzijnswerk ging
- er 1 handelde over de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven

- er 3 gingen over besturen van welzijnsinstellingen
- er 2 gingen over de reikwijdte van de gemeentelijke verantwoordelijkheid
- er 1 ging over beroepskrachten.

Het is ondoenlijk om in deze vóórpublicatie op alle scores op deze uitspraken in te gaan. Daarmee worden er hier enkele opvallende zaken uit gelicht.

In de decentralisatie van welzijnsbeleid zien de welzijnsambtenaren een nieuwe uitdaging. Er is wel enige reserve, want met de mening dat door die decentralisatie in feite met minder middelen hetzelfde werk moet worden gedaan, is ruim 46 % het eens. Niettemin, het positieve oordeel overheerst.

Over welzijnswerk als politieke prioriteit gingen een viertal uitspraken. Enerzijds was men het er mee eens dat politieke discussies en signalen het voeren van een afgewogen welzijnsbeleid kunnen doorkruisen. Anderzijds is er toch bij ongeveer de helft de erkenning, dat op collegeniveau welzijnszaken de aandacht hebben. Over de politieke arena is het oordeel niet over de hele lijn negatief; ongeveer de helft is het er niet mee eens dat 'welzijn' in de zin van het belang van werken aan een meer leefbare samenleving bij politieke debatten nauwelijks een rol speelt.

Het belang van bewonersinitiatieven voor de plaatselijke leefbaarheid en voor de verankering van het beleid wordt door de ambtenaren volmondig erkend.

Gemeenten hebben er verder geen enkel bezwaar tegen wanneer het bedrijfsleven wordt aangesproken op z'n verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid van de plaatselijke samenleving.

De uitspraken die gingen over de reikwijdte van de gemeentelijke ver-

antwoordelijkheid wijzen erop dat het 'maatschappelijke middenveld' als partner wordt erkend.

Tot slot

Hoewel in dit artikel nog lang niet alles is gezegd, wat naar aanleiding van het onderzoeksmateriaal te zeggen valt, is het al wel mogelijk enkele feiten met enkele meningen in verband te brengen.

Zo blijkt de politieke kleur van de wethouder die met welzijnszaken is belast soms wel degelijk wat uit te maken. Zo scoort de uitspraak 'decentralisatie van welzijnsbeleid betekent voor de gemeente een bestuurlijke en politieke uitdaging' in gemeenten met een PvdA-wethouder significant hoger; de ambtenaren zijn het meer mee eens. Het levert een bevestiging op van de van oorsprong sociaal-democratische snit van decentralisatie-ideeën.

Verder bleek dat men in gemeenten met 6 of meer welzijnsambtenaren het sturende optreden van de gemeente inzake welzijnsbeleid meer zag zitten, hetgeen niet onlogisch mag heten.

Dan ter afsluiting van dit artikel een markant gegeven. Voorgelegd werd ook de uitspraak 'het is een slechte zaak wanneer zorgvuldig vastgelegde prioriteiten op welzijnsterrein telkens door politieke discussies worden doorkruist'. Over de hele lijn genomen zijn de onderzochte welzijnsambtenaren het daar in meerderheid mee eens (ruim 65 %). In gemeenten met opbouwwerkinstellingen ligt dat duidelijk anders. Daar blijkt men voor die politieke discussies duidelijk wat minder bang. Opbouwwerk als remedie tegen ambtelijke koudwatervrees?

*Gui van Hooijdonk
Nimo, Havensingel 8, 5211 TX 's-
Hertogenbosch, tel. 073-137295.* ■